

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za iznozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Novoletna poslanica predsednika Tita

Ni vzroka za dvom v zmago miroljubnih teženj človeštva

Z vrsto ukrepov homo zagotovili boljše življenjske pogoje

»Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke!

V zvezi z nastopajočim 1957. letom porabljam to priložnost, da vam, kot je navada, povem nekaj besed, z najtoplejšo željo, naj se nam tudi v tem letu omogoči mirno ustvarjalno delo in dosega čimboljših uspehov pri soci-

mislijo, da groba vojaška sila rešuje vse. Moralni činitelj igra v svetu vse pomembnejšo vlogo in je v zvezi z zadnjimi dogodki močno prišel do izraza v Združenih narodih. Mislim, da bo to dober nauk za vsakogar, ki ne želi misliti na posledice podobnih napadalnih dejanj.

mo, da ni vzroka za dvom v pogledu prihodnosti in zmage miroljubnih teženj človeštva, ker se te postopno ureničujejo, čeprav počasi in z mnogimi težavami. Največja ovira, da se v tem pogledu ne morejo doseči večji rezultati, leži v tem, ker med državami še obstaja globoko zakoreninjeno nezaupanje. Delo na vzpostavljanju zaupanja med državami in narodi zahteva taktičnost in potrpljenje, zahteva mnogo dobre volje za praktično reševanje mnogih nerešenih problemov in ne samo deklaracije, katerim ne sledi njihova dejanska uporaba. Mislim, da nezaupanje med državami izhaja iz razdelitve sveta na bloke, za katere se po strani misli, da so najboljše sredstvo za doseg določenih ciljev, na drugi strani pa se spet napačno misli, da so najboljša obramba pred agresijo.

Glede našega notranjega življenja ste videli, da bomo storili celo vrsto ukrepov, ki bodo vsekakor dali rezultate v pogledu boljših življenjskih pogojev naših delovnih ljudi. Verjamem, da se bo to v znatni meri občutilo že v tem, 1957. letu. Vendar pa moramo skupaj z našimi delovnimi kolektivi napraviti še večje napore, da se proizvodnja dobrin široke potrošnje čimbolj poveča, ker samo povečanje plač ne bo in ne more dati rezultatov, ki jih pričakujemo. Posebno je važno, da se poveča produktivnost dela, da se zmanjšajo stroški proizvodnje, da se racionalno izkoristijo sredstva in pazi na varčevanje, da se pravilno in najuspešneje organizira proizvodnja itd. To je naloga delovnih kolektivov, naloga ljudske oblasti pa je, da se še to leto izboljša plačni sistem, tako da bo ta sistem stimulanca za delavce-proizvajalce, da bodo ti imeli več interesa za razvijanje svoje ustvarjalne moči in samoiniciative. Od tega bodo imeli veliko korist tako delovni kolektivi kot posamezni delavci in celotna naša skupnost.

Da bi olajšali breme našim delovnim ljudem v nadaljnji izgradnji naše soci-

Mislim, da lahko verjame-

alistični graditvi naše dežele, v interesu srečnejšega življenja naših delavcev in vseh delovnih državljanov.

Vem, da mnogi naši državljani zaskrbljeno gledajo v prihodnost zaradi določenih napetosti in nejasnosti, ki danes obstajajo v svetu. Taka zaskrbljenost bolj ali manj vlada v vseh državah, povzročena pa je s tem, da so nekatere države ignorirale javno mnenje in vlogo Združenih narodov in uporabile grobo vojaško silo za reševanje nekaterih spornih vprašanj, ki spadajo v pristojnost Združenih narodov. Kakor so ti postopki bili tragični, ker so brez potrebe povzročili velike žrtve, pa so pokazali, da mednarodna javnost in sile miru v svetu po drugi svetovni vojni niso več ravnodušni napram napadalnim postopkom tistih, ki še

Družbeni plan in zvezni proračun za leto 1957 sprejeta

Družbeni plan in zvezni proračun za leto 1957 sta bila sprejeta še pred koncem lanskega leta. Predvideno je sicer bilo, da bo do sprejema obeh navedenih zakonov prišlo že prej. Vendar pa, kot je znano, osnutek zveznega družbenega plana, ki je bil pripravljen, ni v celoti zadovoljil in je skupščina zahtevala precej bistvenih sprememb. Tako sta bila družbeni plan za leto 1957 in zvezni proračun sprejeta na drugem decembrskem zasedanju Zvezne ljudske skupščine, potem, ko je bil novi predlog plana temeljito predelan in prej proučen v skupščinskih odborih in obeh zborih.

Kljub tej zakasnitvi sprejema obeh zakonov, važni le zato, ker ljudske republike in ljudski odbori ne bodo mogli sprejeti svojih družbenih planov še pred začetkom novega gospodarskega leta, moramo ugotoviti pomemben napredek v primerjavi z lanskim letom. V novo gospodarsko leto namreč stopamo z znanimi in sprejetimi ekonomskimi instrumenti. Če primerjamo stanje z lanskim letom, moramo ugotoviti v tem pogledu veliko prednost, saj je znano, da se je lani sprejemanje planov zavleklo daleč do meseca maja, kar je imelo seveda posledice v gospodarstvu. Letos takih posledic ne bo, ker lahko računamo, da bodo republiški in okrajni plani in proračuni sprejeti do konca januarja.

Novi družbeni plan temelji na splošno znanih smernicah naše gospodarske politike. Če bi hoteli ponoviti osnovno misel, bi jo morda izrazili s tem, da je naloga novega družbenega plana ustvariti potrebne pogoje za čim hitrejši razvoj gospodarstva v nakazani smeri. Predvsem naj bi ustvarili materialno podlago za predvidene ekonomske spremembe, kajti odstraniti moramo še mnogo ovir, ki onemogočajo enakomeren in pravičen razvoj. Predvsem mislimo tu na ustvaritev materialnih odnosov, kot pogoj za uresničevanje naše ekonomske politike.

POSEBNOSTI NOVEGA DRUŽBENEGA PLANA

Dotaknili bi se najpomembnejših značilnosti, ki jih je zajel naš novi družbeni plan. Predvsem so bile z novim družbenim planom ponovno zvišane investicije, določene za družbeni standard. Navajamo to kot prvo zato, da bi čimbolj poudarili osnovno načelo, ki ga vsebuje ves plan, in sicer podreditev vsega dvigu življenjske ravni. V številkah pomeni, da se v primerjavi z lanskim letom dvignajo navedene investicije od 63 na 80 milijard. Na drugi strani pa se je nivo investicij v celoti znižal za 26 milijard. Posebno bodo znižane investicije za industrijo in to od 118 milijard lani na 101 letos.

V najtesnejši zvezi z investicijami je vprašanje ustvarjanja večjih družbenih rezerv. Te bodo za 10 milijard višje kot lani in bodo dosegle 60 milijard. Pomen rezerv je posebno velik za naše gospodarstvo, saj je znano, da nam otežkoča njegovo stabilizacijo prav pomanjkanje zadostnih rezerv. Z njimi nam bo v bodoče omogočeno pravočasno in učinkovito intervenirati tam, kjer bi lahko nastale zaradi neenakomernega ali nepravilnega razvoja motnje v gospodarstvu.

Novi plan predvideva tudi nižji nivo proizvodnje, kot je bil predviden v prvotnem osnutku. Letos naj bi se proizvodnja dvignila za 13% (prvotno je bil predviden dvig za 15%). Sprememba je v skladu z enakomernim razvojem posameznih gospodarskih panog. Doseglo pa naj bi se predvsem z neznatnim povečanjem delovne sile, zboljšale organizacije dela, večjim izkoriščanjem zmogljivosti in rezerv in le delno z novimi obrati, ki bodo začeli z delom v letošnjem letu. Kolikšne so razpoložljive rezerve, zlasti v povečanju storilnosti in izkoriščanju razpoložljivih kapacitet in rezerv, nam povedo številke: v primerjavi z državnim povprečjem (100) znaša delovna storilnost v LR Sloveniji 120, v Bosni in Hercegovini 114, medtem ko beležijo vse ostale republike indeks pod 100 z najnižjim v Makedoniji: 70. V celoti pa je delovna storilnost precej pod predvideno. Novi družbeni plan in ukrepi, ki bodo sledili, bodo usmerjeni v prvi vrsti v to, da se take in podobne anomalije odstranijo.

S tem v skladu so vsekakor nadaljnji napor, ki imajo svojo utemeljitev v družbenem planu, to pa je iskanje najracionalnejših poti v ekonomskem razvoju za čim hitrejši porast produktivnosti dela in proizvodnih sil. Ti se zrealizirajo v spremembah glede diferenciacije osebnih prejemkov tako v podjetjih, kot v diferenciaciji dohodkov družbenih skladov in proračunov. Produktivnejša podjetja in delavci v njih naj dobe pravico do višjih plač in skladov, občine pa višje sklade. Tako naj se utemelje materialni temelji ljudskih odborov in gospodarskih organizacij. Delno povišanje plač je morda le en korak v tej smeri, medtem ko naj bi se v teku razvoja v novi smeri postopno zboljševalo stanje tako za produktivnejša podjetja, kot za njihove delavce in ljudske odbore. V bodoče naj bi tako odpravili izenačenje med podjetji ne glede na njih uspeh, in s tem seveda tudi med komunami.

Plan predvideva tudi povečanje prometa (za 6,9%), večji izvoz (13,8%), zlasti pa povišanje skladov za osebno potrošnjo (11%). Pomembno je dejstvo, da je predvidenih 36% skupnih investicij za nabavo in gradnjo prevoznih in plovniških objektov. Pri izvozu pa naj bi se znižal izvoz kmetijskih pridelkov za 6,8% — vse v primerjavi z lanskim letom. Tako naj bi izvozili za 78,3 milijard industrijskih izdelkov in le za 30 milijard kmetijskih, med katerimi pa je glavni izvozni predmet tobak. Glede osebne potrošnje je rečeno, da naj bi se sklad živil povečal za 7%, sklad industrijskega potrošnega blaga pa za 18%, pri čemer je zajet povečan uvoz tega blaga.

Odprto je delno ostalo vprašanje kmetijstva, v katerega naj bi vložili za 37 milijard ali 28% več kot lani. Razen tega pa so predvidene rezerve za primer, če bi razvoj in proizvodnja ne bila v skladu s planom. Vendar pa bo vprašanje kmetijstva ostalo eno izmed vprašanj, kateremu bo treba v bodoče posvetiti še mnogo dela in proučevanja iz razlogov, ki so nam znani.

Končno bi še omenili, da predvideva plan zelo široke možnosti za posege v gospodarski razvoj v teku leta in Zvezni izvršni svet je v tem pogledu dobil zelo široka pooblastila. Ta se kažejo že tudi v tem, da je Zvezni izvršni svet takoj po sprejemu plana sprejel več novih gospodarskih ukrepov, ki so v najtesnejši zvezi z izvrševanjem določb družbenega plana. V bodoče bo lahko ZIS takoj oziroma pravočasno posegel v razvoj, če bi se pokazala potreba in bo lahko odstranjeval ovire ali hibe ter pospeševal razvoj gospodarstva v nakazani smeri.

Veselo z dedkom Mrazom v novo leto!

V več ali manj veselem razpoloženju smo zaključili staro leto in polni upanja, da se bodo uresničile vse naše želje so, eni s plesom, drugi pa kar v postelji, pričakali novo leto 1957.

Najvažnejši dogodek prvih minut novega leta: ob 0.15 se je v koprski porodnišnici rodila — punčka: Tatjana Ivanič. Najbolj razveseljava vest pa je, da na Novega leta dan ni bilo nobene prometne nesreče. Tudi požara ne. Da bi se le tako preživeti dnevi vrstili v letošnjem letu!

Nova šiviljska delavnica v Piranu

S 1. januarjem je pričela v Piranu obratovati nova občinska šiviljska delavnica, v kateri bo za sedaj nameščenih 10 šivilj. Kaže, da se bo to uslužnostno podjetje že v kratkem razširilo, saj ima vse možnosti, da izpolni obljube, ki jih dal delovni kolektiv ob otvoritvi: izboljšanje kvalitete izdelkov šiviljske stroke in zmanjšanje cen obrtnih uslug. Pirančani pričakujejo, da bodo v kratkem odprli še nekaj obrtnih delavnic in tako izpolnili vrzel v obrtniški dejavnosti, ki je v Piranu dokaj šibka.

179 milijonov din za razvoj kmetijstva na naši obali

Kmetijska proizvodna poslovna zveza v Kopru, ki vključuje kmetijske zadruge in druge kmetijske gospodarske organizacije na področju koprške, izolske in piranske občine, je izdelala načrt dela za pospeševanje kmetijske proizvodnje za letošnje leto. Ta načrt je sestavljen na osnovi naslednjih smernic razvoja našega kmetijstva:

vlaganje sredstev v gojitve tistih poljedelskih kultur, ki čimprej ustvarjajo gospodarski dobiček, obnavljanje sadjarskih in vinogradniških nasadov s sodobnimi agrotehničnimi sredstvi in ustanavljanje ter razvijanje ekonomij pri kmetijskih zdrugeth. Za uresničitev tega programa pa bo potrebno okrog 179 milijonov dinarjev, ki jih bodo črpali iz skladov kmetijskih zdrugeth in soudeležbe zasebnih kmetovalcev v višini 87 milijonov dinarjev in iz finančne pomoči občin, okraja, republike in zveze.

Dedek Mraz je bil zelo darežljiv. V Koper se je pripeljal z motornim čolnom v spremstvu živali in palčkov. Okrog tisoč otrok ga je sprejelo na pomolu koprškega pristanišča in, revež si je komaj utrl pot do gledališča, kjer je sprejel naše najmlajše. Prisostvoval je tudi predstavi Ocvirkove mladinske igre »Peter Klepec« in obdaroval otroke, ki so se udeležili akademije gojencev koprške Glasbene šole.

V sežanski občini je obdaroval z darili, ki so jih pripravili občinski ljudski odbor, množične organizacije in podjetja, šolsko mladino, najbolj pa tiste učence, ki so mu priredili kratke kulturno-umetniške nastope. Sežansko društvo prijateljev mladine je organiziralo v zadnjem tednu preteklega leta vrsto predstav mladinskih filmov-risank. Tudi vavenske mladine se je spomnil dedek Mraz z lepimi darili. V prostorih DPD Svobode pa je obdaril cicibane.

V hrpeljski občini so dobili otroci za pol milijona dinarjev vrednosti daril. Občinski ljudski odbor je prispeval 350.000 dinarjev, podjetja in zadruga 120.000, trgovsko podjetje »Preskrba« iz Sežane pa za 30.000 dinarjev vrednosti praktičnih daril. Dedek Mraz je obdaril predšolsko in šolsko mladino

ter otroke padlih borcev. Najslovesnejše so ga sprejeli v Hrpeljah in v Podgradu, kjer je prisostvoval kulturno-umetniškemu sporedu najmlajših.

Dedek Mraz je bil tudi v Postojni, Pivki, Ilirski Bistrici, Piranu, Izoli, Divači in še v številnih manjših krajih našega okraja. Povsod je težko obložen nosil darila in našim najmlajšim želel, da bi v tem letu dobro napredovali v šoli, da bi bili zdravi in v ponos naši socialistični domovini.

Pismo uredništvu

V SKRBEH SMO ZA VODO

Lanskoletna suha jesen je prebivalcem sv. Antona prizadejala precej sivih las. Ne kaže pa, da bo letošnja zima dala toliko vode kot je potrebno za napolnitev sedaj skoraj praznih vaških vodnjakov, iz katerih črpajo vodo za vsakodnevne potrebe. Vodovoda namreč v tej vasi ni. Zaradi nizkega vodostaja v vodnjakih morajo prebivalci te vasi prevažati vodo iz bližnjih krajev, kjer jo v glavnem črpajo iz potoka. Tak prevoz v vpržno živino je ne samo neigieničen in za vsakega posameznika naporen, temveč tudi negospodarski, ker zaradi nabave pitne vode izgubijo kmetje precej delovnega časa. Zato so že dali izdelati načrt za zgraditev vodovoda, ki se bo napajal iz bližnjega studenca, sedaj pa razmišljajo, kje bodo dobili 3,5 milijona dinarjev za njegovo realizacijo. Pričakujejo pomoči od skupnosti in tudi sami so pripravljene s prostovoljnimi delom izboljšati svoje življenjske pogoje s preskrbo zdrave pitne vode. Vaščan

SE EN AKTIV MLADIH ZADRUŽNIKOV

V Vanganelu pri Kopru so v zadnjem tednu preteklega leta ustanovili aktiv mladih zadrudnikov. Okrog 30 mladincev — udeležencev ustanovnega sestanka — je sestavilo načrt dela te novoustanovljene organizacije, ki med drugim obsega prirejanje poljudno-strokovnih kmetijskih predavanj, ustanovitev športne sekcije in mladinskega orkestra ter organiziranje tečaja za voznike-amaterje motornih vozil. Na tem tečaju se bodo mladinci usposobili za upravljanje s traktorji in frezami vanganelške kmetijske zadruge.

KOVAŠKA DELAVNICA V ČEZARJIH

V kratkem bo kmetijska zadruga Pobege—Čezarji odprla v Čezarjih kovaško delavnico. Namenjena je predvsem članom njihove zadruge, ki imajo vprežne vozove in bo z opravljanjem uslug prihranila kmetovalcem na času, ki ga morajo sedaj porabiti za pot v Koper ali Vanganel, kjer so kovaški obrati. G. B.

»UTRDILO SE JE GOSPODARSKO SODELOVANJE MED JUGOSLAVIJO IN ZAHODNO NEMCIJO«, sta izjavila predstavnik jugoslovanskega državnega sekretariata za zunanje zadeve dr. Milan Bartoš in zahodnonemški veleposlanik v Beogradu dr. Karl G. Pfeleiderer ob izmenjavi ratifikacijskih instrumentov pogodbe o gospodarskem sodelovanju obeh držav. Ta pogodba je bila sklenjena marca lanskega leta, v veljavo pa bo stopila že te dni.

»ELEKTRIKA V SLUŽBI NARAVNEGA« se imenuje razstava, ki so jo te dni odprli v Zagrebu. Na

tej razstavi sta prikazana razvoj elektrifikacije in uporaba električne energije v naši državi od obratovanja prve elektrarne, ki je bila zgrajena ob koncu preteklega stoletja v Kraljeviču poleg Splita, do sodobnih gigantov, kakor so hidrocentrale Zvonik ter veliki elektroindustrijski podjetji »Rade Končar« in »Litostroj«. Na razstavi je tudi pregledno prikazana uporaba električne energije v kmetijstvu, industriji in v drugih gospodarskih dejavnostih.

O UPORABI ULTRAZVOKA V INDUSTRIJI, MEDICINI, VETERINI IN BIOLOGIJI bo te dni razpravljal odbor za elektroniko pri Društvu strojnih in elektrotehničnih inženirjev Srbije. To bo prvo tovrstno posvetovanje v naši državi.

VELIKE SKLADE GLINE, ki jih cenijo na okrog 3 milijone ton in jih zaradi kakovosti uvrščajo med najboljše na svetu, so odkrili med Kumanovim in Krivo Palanko v Makedoniji. Zanje se že zanimajo Češkoslovaška, Zahodna Nemčija, Italija in še nekatere druge države.

V CELJU SO IZROČILI PROMETU 89 METROV DOLG IN 15 METROV ŠIROK MOST ČEZ SAVINJO. Z dograditvijo tega železobetonskega mostu so zaključili šesto etapo regulacijskih del na tej reki. Dosedanja dela so izvedli z izdatno pomočjo republiškega izvršnega sveta in pripadnikov JLA. Slavnostni otvoritvi so prisostvovali tudi član zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, člana republiškega sveta Viktor Avbelj in Tone Bole ter številni predstavniki ljudske oblasti, množičnih organizacij in več tisoč prebivalcev Celja.

DO KONCA LETA 1961 BOMO PORABILI 16 MILIJARD DINARJEV ZA OBNOVO PRISTANIŠČA. S tem denarjem bomo obnovili in dogradili okrog 3.700 metrov operativne obale ter med drugim tudi kupili in montirali 74 dvigal v naših največjih pristaniščih.

Kako upravljamo

Državljeni govore..

Nadaljujemo z objavljanjem izvlečkov iz razprav udeležencev posvetovanja članov Zveze komunistov koprškega okraja, ki je bilo 12. in 13. decembra v Portorožu.

Več mladine v kmetijske zadruge

Tovariš Slavko Štuber je v svoji razpravi izrazil potrebo po večji pritegnitvi mladine v upravne odbore kmetijskih zdrugeth. Mnenja je, da je mladina bolj dojemljiva za izvajanje sodobnih agrotehničnih ukrepov v našem kmetijstvu kot pa starejši ljudje, ki se trdovratno oklepajo zastarelih načinov kmetovanja. V tej zvezi je tudi omenil, da želijo nekateri kmetovalci povečati hektarske donose in uveljavljati sodobne načine obdelovanja zemlje, vendar pa so imeli doslej premalo pomoči s strani merodajnih organov. Začeti bo treba s prevzemanjem članov upravnih odborov, ker so med njimi še posamezniki, ki s svojim okorelim mišljenjem zavirajo razvoj kmetijstva.

V hrpeljski občini živinoreja na prvo mesto

Tovariš Anton Ovčarič je na posvetovanju zavrnil mišljenja nekaterih prebivalcev hrpeljske občine, češ, da privatni kmetovalci ne morejo pridelati dovolj krme za prehrano goveje živine in drobnice. Dejal je, da bi lahko na 881 hektarih pašnikov omogočili povečanje živinorejstva in ovčereje, ki bi temu kraškemu predelu lahko dal trdno gospodarsko osnovo, predvsem zato, ker zaradi pomanjkanja surovinske baze ni pogojev za gradnjo industrijskih podjetij. Kmetijska zadruga naj bi nabavila 100 glav goveje živine in okrog 400 glav ovac. To bi bili zametki bodoče živinorejske farme. V tej občini bi z melioracijskimi deli lahko pridelali na enem hektarju več tisoč kilogramov sena. Pospešiti bo treba tudi dela za ureditev sadovnjaka v vasi Slope, ki naj bi obsegal še 4 hektare in bi bil z dvanajsthektarskim sadovnjakom, za katerega so že odobrena gmotna sredstva, vzoren sadovnjak. S tem bi se znatno povečale predvidene površine sadovnjakov, saj namenjajo v Pregarju privatni kmetje zasaditi 6 do 7 ha zemlje s sadnim drevjem, 15 ha v Hrušici in 30 ha na področju KZ Slivje. Pametno bi tudi bilo, da bi na 62 ha neplodne zemlje, ki je večkrat poplavljen, po melioraciji, začeli s sajenjem koruze, ki bi jo lahko pridelali okrog 16 ton na hektar. Za uresničitev teh predlogov pa bo potrebno večje sodelovanje med gospodarskimi in političnimi činitelji.

S strokovno usposobljenostjo bo manj nepravilnosti

Ko je tovariš Anton Ovčarič razpravljal o primanjkljajih v kmetijskih zdrugeth in njihovih gostilnah, je ugotovil, da je vzrok temu nereshnost in pa tudi nesposobnost nameščencev. Če upoštevamo, da nam ti primanjkljaji vsako leto povzročijo občutno gospodarsko škodo, je skoraj neizogibno, da se oblastni organi in družbene organizacije v večji meri kot doslej posvetijo vzgoji nameščenskega kadra v naših zdrugeth. Razen tega bo treba tudi izboljšati odnose med osebjem zaposlenim v trgovini in potrošniki.

Za kolikor narediš, toliko dobiš

Tovariš Ivan Korošec predlaga, da bi trgovine pri kmetijskih zdrugeth preusmerile svoje poslovanje tako, da bi obratovali z lastnim računom. Tako bo poslovojdja zaradi svojega slabega poslovanja osebno prizadet, ker bo dobival le 60-odstotne plače in se bo moral osebno truditi, da bo z dobrim gospodarjenjem ustvaril takšen plačni sklad, ki mu bo omogočil polno plačo. Danes pa poslovojdje ne vlagajo dovolj truda za uspešno gospodarjenje, ker jim zadruge krijejo izgubo, ki so jo napravili, in kljub izgubi dobivajo stoodstotne plače.

Čuvajmo strojni park

Tovariš Ivan Suban je v razpravi o vzdrževanju in o uporabi kmetijskih strojev predlagal postaviti norme na osnovi izkušenj v gradbeništvu in izkušenj iz drugih kmetijsko bolj razvitih držav. Ker imamo v našem okraju 54 priučnih traktoristov in strojnikov brez strokovnega izpita in priznanja njihove kvalifikacije, naj bi v zimskem času priredili tečaj z zaključnimi strokovnimi izpiti za traktoriste. Kmetijske organizacije tudi ne polagajo dovolj pozornosti vzdrževanju strojev, zato bi bilo potrebno imenovati posebno komisijo, ki bi opravljala redne preglede strojev in opozarjala njihove upravitelje na pomanjkljivosti. Zadruge naj tudi zavarujejo svoje stroje proti lomu in ne samo proti nezgodam.

Pomagati bo treba delu žena zadrudnic

Polda Aljančič priporoča večjo zainteresiranost družbenih organizacij za delo žena-zadrudnic. Z njihovim sodelovanjem bi se povečalo število krožkov žena-zadrudnic, ker vsebina dela odborov in krožkov ni samo gospodinjstvo prosvetljevanje, temveč bolj pospeševanje kmetijske proizvodnje. Tudi kmetijske zadruge bi morale tej ženski organizaciji pomagati pri njenem delu. Pri tem pa ne gre zgolj za nabavo gospodinjstvenih aparatov, marveč tudi za usposabljanje žena za upravljanje z njimi.

Več operativnega dela in manj pisarniškega

Govorec o nalogah kmetijskih strokovnjakov na terenu, je tovariš Biloslav Narcis opozoril na dejstvo, da naši kmetijski strokovnjaki delajo več v pisarnah kot na terenu, kjer naj bi s praktičnimi primeri poučevali kmete. Vloga strokovno usposobljenega kmetijskega uslužbenca pa bo pri praktičnem delu prišla bolj do izraza, če bo kmetijskemu proizvajalcu posredoval razen strokovnih nasvetov tudi pojasnila o naši družbeno politični in gospodarski ureditvi. Ideološko-politično ne dovolj usposobljeni kmetijski strokovnjaki ne morejo dati kmetu tega, kar od njih pričakuje družba.

Bilo bi prav...

... če bi uprava hotela »Zora« v Izoli poskrbela za prebujanje gostov, ki pri njih nočujejo in naročijo to uslugo, ker ne želijo zamuditi odhoda avtobusov. Ta usluga je namreč že vračunana v ceni nočine. Bilo bi tudi prav, da bi uprava omogočila gostom poravnava računa za bivanje v hotelu vsaj že ob sedmi uri zjutraj, da ne bi morali gosti čakati do četrta na osem za plačilo svojih obveznosti;

... če bi kmetijska zadruga v Pivki v svoji prodajalni nasproti poslopja občinskega ljudskega odbora shranjevala mesne izdelke in maslo namesto ob peči v hladilno omaro, kjer imajo sedaj shranjene vrvarske in kovinske izdelke;

... če bi odsek za delo pri občinskem ljudskem odboru v Postojni ugotovil, zakaj imajo delavci in uslužbenci gostinskega podjetja »Javornik« v Postojni že delj časa nepolne plače, in če bi delovni kolektiv tega hotela tudi sam ugotovil, koliko je realno število delovne sile, potrebne za njihov sedanjí promet;

... če bi gradbeno podjetje »Primerje« iz Ajdovščine priredilo nekaj sestankov z delavci, zaposlenimi na gradnji ceste pri Kozini, na katerih bi med številnimi važnimi problemi obravnavali tudi vprašanje zaslužkov po akordnem načinu dela. Bilo bi tudi prav, če bi tehnično vodstvo tega sektorja imelo boljši odnos do organov, ki se ukvarjajo s problematiko dela, takrat, ko le-ti prihajajo po službeni potrebi na njihova delovišča.

ZADNJI SNOP LANSKOLETNE PESNIŠKE ZBIRKE

Kajetan Kovič: Prezgodnji dan

Mlajša generacija slovenskih pesnikov, ki že trdno stoji v areni našega literarnega dogajanja, nam je v zadnjih letih pripravila precej obilno zbirko, tako da bo moral biti literarni zgodovinar za ta leta gotovo priznati, da so bila zelo plodna. Začelo se je pri »Pesmih štirihi«, ki so jim v kratkih časovnih razmakih sledile zbirke »Dvojni evet« (Smit), »Zeleni val« (Levec), »Pa bo prišla pomlad« (Minati), »Prva jesen« (Menart), »Za oblaki so zvezde« (Höfman), »Drevo na samem« (Vipotnik); in zadnji snop te žetve je Kovičeva zbirka »Prezgodnji dan«, ki jo je izdala Primorska založba Liza v Kopru.

Prvič se je predstavil Kovič javnosti pred štirimi leti v »Pesmih štirihi«, pred in za tem pa je bilo zelo pogosto slediti njegovo ime po revijah in časopisih. S svojo samostojno zbirko »Prezgodnji dan« se je zasedel Kovič na vidno mesto med našimi pesnikovimi pesniki.

Razvrstitev pesmi v vsebinsko zaokrožene in enotne cikle ter smiselna razvrstitev ciklov v taka zaporedja, kakor je šla pot pesnikovega notranjega razvoja, daje bralcu vabljivo možnost pogledati v mehanizem ustvarjalčevega notranjega sveta. Tako je Kovičeva zbirka vsebinsko enoviti cikli se vrstijo tako, da kažejo pot pesnikovega razvoja, da razgalijo »steblo v duši«. Svet, ki se oblikuje bralcu od pesmi do pesmi, je trden in harmoničen, ima svoje točne zakonitosti in je grajen na osnovi pesnikovega spoznanja in doživljanja sveta.

Osnovno spoznanje, temelj, na katerega so naslonjene vse pesmi, razen programatično zaključne »Podtalna voda«, je spoznanje, da

prejšnja dva: svet je mogoče urediti, vendar je človek brez teh sanj podoben drevesu, ki ob pomankanju korenin ostane rogoviča brez zelenja. Končno se zastirila v bodočnost, na »ono stran prepada«, in zagleda smrt (ciklus Sah).

Življenje pa melje svojico pot naprej in človeka strezni, ko mu razbije, kar si je v željah zgradil. Raztrga jadra na čolnu, kjer se vozi pravljica iz mladosti, oklesti brsteče veje na drevesu — človeku sanjaču ter pusti samo še toliko, da je za jambor na ladji, za telegrafski drog ob cesti, ki mu že zdavnaj ne zelenijo več veje.

Tak je svet Kovičeve poezije, kakor ga je mogoče izluščiti iz pesmi. Ne morem ga kar naravnost imenovati svet pesimizma in črnogledja, čeprav se je ob površnem pogledu težko ogniti tej oznaki. Pesnik je malo preveč zaprt v začaran krog, med samo nekaj, od realnega sveta odmaknjenih problemov. Te svoje začaranosti se je zavedal v zaključni pesmi »Podtalna voda«. V njej tudi namreč v ospredje zdrava težnja, da bi pretrgal vse vezi z začaranim krogom in dozorel onkraj časa in prostora ter bruhnil potem na dan kot nov gejzir. Toda v tej pesmi ne morem videti konkretnega programa za bodoče delo, ker je v njej precej ohlapno določen cilj. Je pa le dokaz, da v pesniku še kipijo moči, ki se hočejo razviti, niso pa še našle nove smeri, da bi se uveljavile.

Namesto, da bi vrednotil Kovičev notranji svet, kakor se nam oblikuje iz njegovih pesmi, naj približem še enkrat, da je to vseskoj harmoničen, v sebi zaključen svet s svojimi točnimi zakoni. Tako monolit in skladen je, da ima takega redko kateri slovenski pesnik zadnje dobe. V njem se zrcalijo splošni problemi, kakor jih je gledal in reševal Kovič. Pesmi so ena sama iskrena izpoved človeka, ki je prišel na tisto stopnjo splošnega razvoja človeške notranjosti, kjer se vsakdo še enkrat pošteno zamisli in naredi obračun nad prehojeno potjo, predno popolnoma dozori v moža.

Jože Hočevar

Peter Klepec dokazuje graščaku svojo moč; Klepec (K. Marsel), graščak (J. Zalar), uprizoritev GSP v Kopru

Vasja Ocvirk: PETER KLEPEC, praizvedba

Dobra drama in slabša uprizoritev

Za dedka Mraza je naše gledališče uprizorilo pripovedko v petih dejanjih o Petru Klepcu in tako poklonilo skupno z avtorjem Vasjo Ocvirkom lepo darilo mladim in odraslim.

Slovenski pisatelji so že od nekdaj zelo jemali snov iz narodnih pripovedk, ker le-te razkrivajo globoke misli, ki jih je preprosto ljudstvo izmodrovalo v stoletjih, obenem pa dajejo ideje, da pisatelj dodaja še svoje ideje. Začuda pa vidimo, da se snovi o Klepcu ni lotil v širši koncepciji do Vasje Ocvirka še nihče, kot da je res, da se najbolj otepmo tistega, kar je najbolj naše. Ta vrzel je zdaj zamašena in lik tega junaka bo še bolj zaživel v naši literaturi. Klepec ni lotil zate, ker drama Peter Klepec in le gola dramatisacija, ampak je v njej idejno poglobljeno, kar je narod hotel povedati;

obenem pa ima spodbuden zaključek, naj slovinci ne pozabimo, da smo Klepeci vnuke z njegovo močjo.

Gledališki ansambel je bil komaj kos, da je v izredno kratkem roku postavil pred občinstvo tako zahtevno delo. A skoraj vse je ljubljemu teku po režiserjevi zamisli; ne da pa se zamolčati, da bi ob večjem čutu za skupno odgovornost in ob večji delovni morali lahko marsikaj poteklo lepše in bolje.

Naslovni lik opozoritev uprizoritve je rahlo okorno izoblikoval Karlo Marsel. Premalo je analiziral ideje, ki motivirajo dejanje ilustrativnega Klepeca in zato smo videli ilustracijo mita o Klepcu, ne pa Klepeca, nosilca uporniških idej kmečkih puntarjev. Za dejanje, ne pa za idejo drame pomembnega Motila je z mladostno razmernostjo igral Janez Klasinc in naredil po nekoliko medtem umetniku v »Sistem nadstropju« prenočljivi figur. Bil je nad povprečjem, tudi nad svojim partnerjem grajskim burkem, ki ga je igral Marjan Lombar. Nad povprečje ostalih oseb bi se moral vzdigniti grajski gospod. Pa se ni; ostal je rasnadar bolj po besedah kot po rasnodanju. Jože Zalar bi moral graditi tak bolj ostro, na stavku, kjer pravi, da mu je manj za hčer kot za zlatnike. Med najenotnejšimi liki je bila Klepečeva mati — Ančka Grgurevič. V manjših vlogah, ki so skladno dopolnjevale celoto, so nastopili še Marjan Tiberij, Lemu Albreht, Igor Petlan, Tiberij Tonec, Oskar Venturini, Romana Lemua, Filipina Jerman, Breda Urbič in Franjo Stibil.

Delo je režiral in naredil zanjo sceno Srečko Tič. Pri režiji bi bilo treba bolj paziti na Klepečeve ideje in jim dati tak poudarek, da bi zrasle neprisljano iz dejanja in ne bi visele kot tendenčne avtorjeve besede v zraku. Scenerija je bila polna navlake. Zdi se, da je Tič pretiran realist. Ko bi pomislil, da so vse snovi iz pripovedke zelo simbolične, bi gotovo marsikaj vrgel s scene.

Ob zaključku krstne predstave, ki ji je prisostvovalo zelo malo občinstva — tega ne bi rad komentiral — je direktor Oskar Venturini dal avtorju v znak priznanja venec in dehal, da to avtorjevo delo ne bi bilo zadnje: zakladnica naše folklorne preteklosti je zelo bogata.

J. H.

V Rodiku je oživel kulturno-prosvetno delo

Že več let nismo ničesar slišali o prosvetnem delu v Rodiku. Prosvetno društvo »Josip Jurčič«, ki je nekdaj bilo in delalo, je izumrlo. O njegovem obstoju pričata le še harmonij in knjižna omara, ki je danes prazna.

»Pošljite nam učitelja, ki nas bo učil peti, pa bo šlo.« Tako nekako

NOVE knjige

PREŽIHOV VORANC: IZBRANA DELA

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je izšla poljudna zbirka Prežihovih del, in sicer: romani »Požganica«, »Doberdob« in »Jamnica« ter »Samorastniki« in druge novele (izbor novele »Kanjuh iz zagate«, vojni potopisi ter vojni cikel pod naslovom »Zadnji Volodej«).

S to izdajo, ki sta jo skrbno uredila Cene Vipotnik in Beno Zupančič, je založba zelo ustregla ljubiteljem Prežihovega Voranca, saj so stare izdaje njegovih knjig razprodane.

Arheologi na Kaštelirju nad Kortami

Odkrivajo davno preteklost

Ko je predzgodovinski človek spoznal kovine in jih pričel uporabljati, je postala nevarnost pred sovražnimi napadi večja, zato je bil prisiljen, da si poišče primernejše mesto za naselitev. V svoji naselbini je postavljati na svojih mestih, ki so bila že po naravi delno zavarovana, sicer si jih je pa sam utrdil s kamnitimi nasipi ali lesenimi palisadami. Kot spomin na nekdanje naselbine so še danes med ljudstvom ohranjena imena, kot so gradišče, tabor, gradec in pri nas v Istri kaštelir. Arheološki najdbe na teh krajih so pogosto in nam potrjujejo obstoj že v davni preteklosti tu živečih ljudstev. Prav tako nam pojasnjujejo tudi posamezne stopnje njihovega ekonomskega, kulturnega in družbenega razvoja.

Naše prihode ilirskih plemen v SŠ kraje je tudi Istra dobila novo prebivalstvo — Histre, ki so se v mnogih predelih odzdržali prav do naselitve Slovenov in ki jim danes, na osnovi njihovih materialnih ostankov, pripisujemo domala vsa istrska gradišča — kaštelirje.

V skupino gradišč, ki so v precejšnjem številu raztresena po vsej Istri, spada tudi kaštelir nad Kortami, kjer je Mestni muzej iz Pirana organiziral letošnja izkopavanja pod strokovnim arheološkim vodstvom. S svojim obsežnim platojem na vrhu in razmeroma strmimi pobočji ki dvigata kaštelir nad okolici se dvigata in nudi opazovalcu lep razgled po

vsej bližnji okolici, posebno pa preko sečoveljskih solin in Tržaškega zaliva na sosednjo italijansko obalo. Zato se prav nič ne čudimo, da si je človek že v davni preteklosti izbral prav tu kraj za svojo naselbino, saj ga je delno varovala pred sovražnimi vpadi in mu hkrati nudila dovolj ugodne življenjske pogoje. Zanimivo je tudi to, da so kraj sam kasneje poimenovali po značilnosti naselbine — Kaštelir.

Uspehi letošnjih izkopavanj na Kaštelirju so dokaj zadovoljivi. V sondah, ki so bile raztresene po vsem gradišču, smo našli mnogo fragmentov predzgodovinske in rimske keramike. Med najpomembnejše predmete, ki nam služijo tudi za kronološko opredelitev ostalih najdb, lahko uvrstimo predvsem lok bronaste certoške fibule, bronasto zapesnitico in prstan. Številni kosi žindre, na katere smo pogosto naleteli, napolščajo domvego, da so v tej naselbini razen glinastih predmetov izdelovali tudi kovinske predmete za osebno rabo.

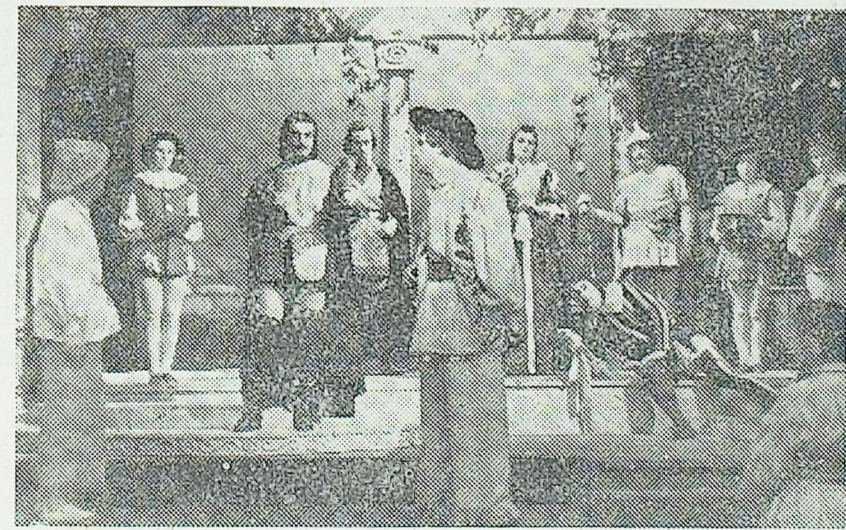
Življenje na Kaštelirju je trajalo verjetno dlje, kot lahko danes sklepamo na osnovi najdenih materialnih ostalin, čeprav nismo dobili zadovojljivih stratigrafskih podatkov. Ne samo v predzgodovini, temveč tudi kasneje v času rimske okupacije Istre, je moralo imeti to gradišče pomembnejšo vlogo, saj kažejo na to tudi številni tukaj najdeni ostanki rimske materialne kulture, predvsem pa skeletni

grob s prizdevki, ki smo ga našli na jugovzhodnem pobočju gradišča.

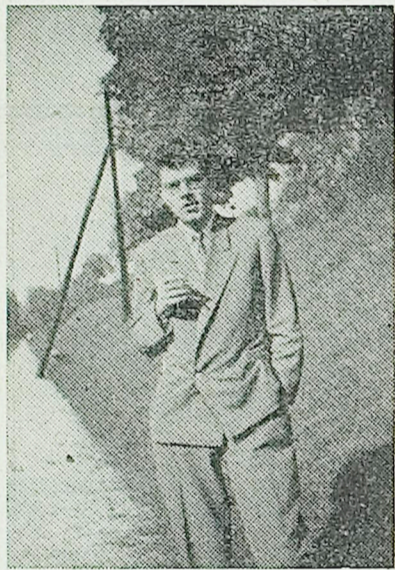
Številna vprašanja in probleme, ki so se pojavili med letošnjimi izkopavanji, bomo razvozljali le z vztrajnim delom na tem gradišču, torej z nadaljnjim raziskovanjem.

Lastnikom zemljišč, kjer so bila izkopavanja, in vsem prebivalcem Kort, ki so nam z razumevanjem stali ob strani in nam nudili pomoč med našimi raziskovalnimi deli, se piranski Mestni muzej toplo zahvaljuje in želi, da bi ostal tak odnos do nasstvenega dela tudi v prihodnje.

G. Boltin

Scena iz Ocvirkove pripovedke v 5 dejanjih »Peter Klepec« v izvedbi GSP v Kopru

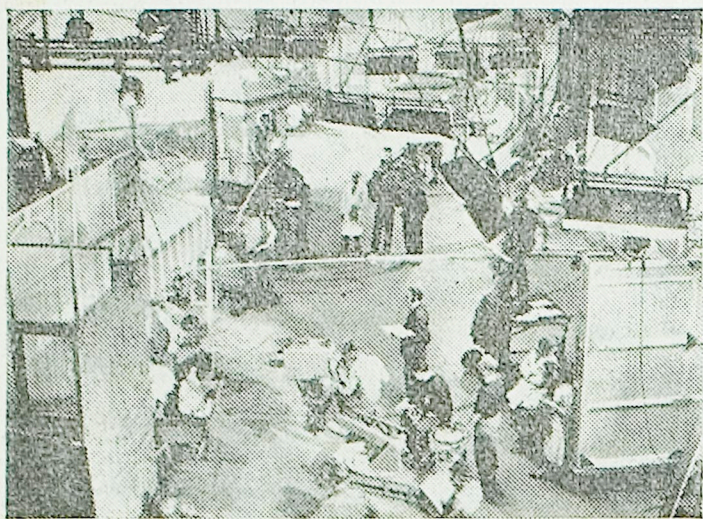
Kajetan Kovič

promira človeku v življenje z nasmohtrom na obrazu le tako doigo, dokler verjame v resničnost lepših predstav, ki jih je zablil, kar je otrok v moža, se razblini, kar je vabljivega v življenju, in poti naprej ni več.

Pesnik stoji ob prepadu in v »Prezgodnjem dnevu« — kar simbolično pomeni, da si prezgodaj razblinili svetli cilji mladosti — dela obračun s preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo. Ko se ozre v preteklost (ciklus Pravljica), se mu srce vznemiri ob prijetnih spominih iz mladostnih sanj in zahrepeni nazaj. Ko se zagleda v sedanjost, v življenje, ki ga živi kot mož, ki je zgubil stezo med seboj, vidi le puščo in dolgočasno životarjenje brez kakršne koli mikavnosti (ciklus Vskakdanost). Ob tem se zamisli, kakor je tako in v ciklu Iluzija se pojavi misel, ki veže

SLOVENSKE PESMI V FRANCOŠCINI

Francoska založba Les Lettres Nouvelles, se zelo zanima za slovensko poezijo. Znan je napovedal izbor prevedov slovenske poezije, od Prešernova do sodobne srednje generacije. Po vsej verjetnosti bi prišel pozneje v poštev tudi prevod mlajših avtorjev. Pesmi je prevedel v francoščino romanist prof. Viktor Jeseničnik, stilan pa jih je uredil Cene Vipotnik.

Pred kratkim smo slišali, da so tudi pri nas naredili načrt za razvoj televizije in začeli s poskusi. Tako bodo že v bližnji prihodnosti imeli v Zagrebu redni televizijski program, prav tako v Beogradu, pozneje pa tudi v Ljubljani. Seveda vse to ne more priti kar čez noč. Televizijske oddajne naprave so komplicirane in drage, velika sredstva pa zahteva tudi ureditev studijev, kjer pripravljajo in snemajo oddaje. Na naši sliki vidimo notranjost takega studija neke angleške televizijske postaje.

V znani londonski Tate Gallery je bila svoj čas umetniška razstava. Ob tisti priložnosti je nekdo ultradel neko sliko. Odnese jo je mimo številnih čuvajev in nihče ga ni opazil. Kraje ne bi najbrž nikoli odkrili, če bi prav takrat neki fotoamater slučajno ne slikal pročelja galerije ter tako nevede ujel v svojo skatlico tatu v hipu, ko je šel s sliko po stopnicah iz poslopja, in njegovega pomočnika, ki je stražil ob vhodu.

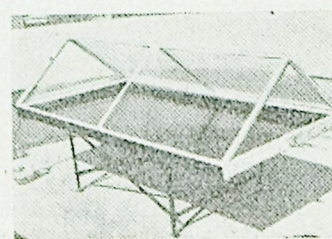
Saharo bodo namakali

Na svetu je vedno več ljudi in ti potrebujejo vedno več hrane. Zato si človek prizadeva povečati obdelovalne površine in gojiti čim več kulturnih rastlin. Tako so Francozi naredili velikopotezen načrt za namakanje dela največje afriške puščave Sahare. Pri tem namestijo izkoriščati globoke kotline v osrčju puščave, ki so dejansko ostanki nekda-

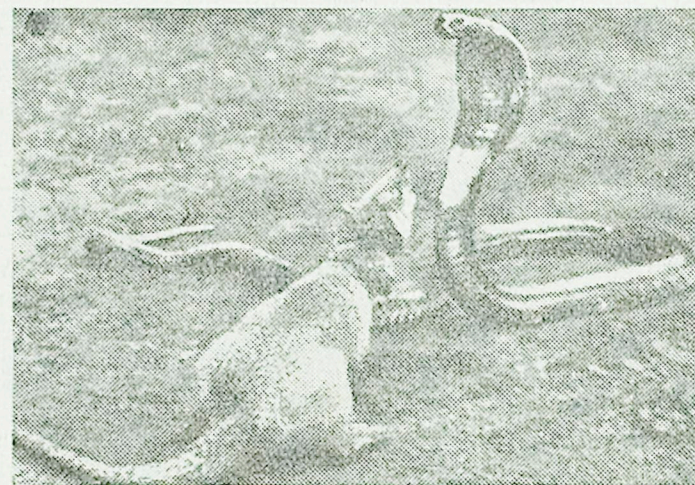
njih jezer. Njihovo dno je ponekod nad 30 metrov pod morsko gladino. Načrt predvideva, da bi te kotline povezali z morjem, za kar bi morali zgraditi več sto kilometrov kanalov, po katerih bi morska voda dotekala v puščavo. Nastala bi velika jezera, ki bi spremenila podnebje. Razen tega bi dotekajočo vodo izkoristili za hidroelektrarne, tako pridobljeno električno energijo pa za izločanje soli iz morske vode in pridobivanje sladke vode za namakanje in druge potrebe. Izračunali so, da bi z uresničitvijo tega načrta pridobili okrog 9.000 kvadratnih kilometrov obdelovalnih površin in pašnikov.

MAGNETIČNO ČRNILO

Velike banke izplačajo vsak dan po več tisoč čekov. To je precej zamudno opravilo, ki odvzame nameščenecem veliko časa. Zdaj bodo v nekaterih modernih denarnih zavodih delo poenostavili. Na čeke bodo pisali potrebne podatke z magnetičnim črnilom, nato pa bo posebna naprava sama avtomatično opravila vse nadaljnje operacije.

Vprašanje preskrbe osamljenih otokov s pitno vodo je bilo vedno zelo pereče. Zato so si mnogi prizadevali, da bi izumili preprosto in ceneno pripravo, s katero bi lahko pridobivali pitno vodo iz morja. Med vsemi mogočimi tovrstnimi izumi je zelo praktična naprava, ki jo je izumil italijanski znanstvenik G. Nebbia. Imenoval jo je »sončni destilator«. Naprava je zelo preprosta: betonski bazen, pokrit s steklom. Pod vplivom sončne toplote voda v bazenu izpareva, nato pa se na steklu kondenzira ter odteka v podstavljeno posodo. Bazen je črno obarvan, da sprejema čim več sončnih žarkov.

Kdo bo prvi: Američani ali Rusi

Tako v Ameriki kot v Sovjetski zvezi delajo znanstveniki s polno paro in tekmujejo, kdo bo prvi zgradil umetni raketni in ga poslal na krožno pot okrog Zemlje. Američani so te dni izstrelili prvo poskusno raketo v okviru tega programa. Raketa je dosegla višino 200 km. V njej so bili razni instrumenti, ki so jih želeli preizkusiti, da jih bodo lahko uporabili pri umetnem sa-

telitu. V Sovjetski zvezi pa delajo poskuse tudi z živimi bitji. Posrečilo se jim je dvigniti razne živali s posebnimi raketami nad 100 km visoko, da bi na njih opazovali posledice delovanja kozmičnih žarkov. Izstrelitev prvega umetnega satelita bo nedvomno velik dogodek za znanost, zato pač ni čudno, če si znanstveniki v obeh deželah tako želijo prvenstvo.

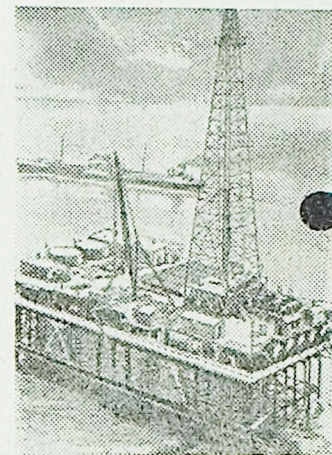
Zanimiv posnetek iz živalskega sveta. Prikazuje boj na življenje in smrt med mungom in eno izmed najbolj strupenih kač na svetu, kobro. Mungo je majhna, komaj dobrih 30 cm dolga živalica. Je pa izredno okretna. Hrani se skoraj izključno s strupenimi kačami in jih napada vse po vrsti. Pred petdesetimi leti so koristno živalico pripeljali iz njene domovine Indije na dalmatinske otoke, kjer je v kratkem času pokončila vse strupenjače.

Šestletni umetnik. Mali Lee Pan Hon iz Singapure je te dni prvič nastopil kot solist na velikem koncertu v svojem mestu. Dosegel je izreden uspeh. Mladi Kitajček je v resnici čudežen otrok. Ko je bil star dve leti, je znal zapeti vsako pesem, da jo je le enkrat slišal. Kasneje mu je oče naredil gosli in z njimi je razveseljeval svoje sovrstnike v predmestju, kjer je živel. Tu ga je odkril direktor mestnega konservatorija in se pozanimal za njegovo glasbeno vzgojo.

KINO ZA ŽIVALI

V Parizu so te dni od novo kinematografsko dvorano, ki je namenjena domačim živalim. Tja vodijo zdaj pariške dame svoje pinče in špiclje, pa tudi papige, mačke in druge živali, da jih razvedrijo. Medtem pa se tisoči revnih otrok v zakotnih predmestjih potikajo po ulicah, ker njihovi starši nimajo denarja niti za vsakdanji kruh, kaj šele za kino.

Črpanje nafte iz podmorskih vrelcev ni za sodobno tehniko nikakršen problem. Značilni piramidasti stolpi rastejo kot gobe po dežju ob obalah, kjer so zasledili ležišča tega dragocenega pogonskega goriva. Ti stolpi in vrtnalne naprave so montirani na velikih splavih, ki jih trdno zasidrajo, nato pa začnejo z vrtnanjem. Zlasti v Mehškem zalivu pridobivajo na ta način velike količine mineralnih olj.

NA PORTUGALSKEM NAJVEČ NEPISMENIH

Po statističnih podatkih Organizacije združenih narodov je Portugalska glede nepismenosti prebivalstva najbolj zaostala dežela v Evropi. Nepismen je skoraj vsak drugi prebivalec (48%), če pa k temu dodamo še polpismene in tiste, ki se znajo le podpisati, je ta odstotek še mnogo večji. Najmanj nepismenih pa je na Finskem, kjer je na sto prebivalcev le eden, ki ne zna brati in pisati.

Brez besed

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

34

»Kako pa je z glavjo?« S prsti se je dotaknila mojega temena. Bila je tako občutljiva kot noga, ki je zadremala.
 »Nikoli mi ne nagaja.«
 »Od takšnega udarca bi lahko izgubili pamet. Nikoli vam ne dela težav?«
 »Ne.«
 »Srečen fant ste. Ste dokončali pisemce? Zdaj grem dol.«
 »Tu je,« sem rekel.
 »Morali bi ji reči, naj bi nekaj časa ne opravljala nočne službe. Zelo je izčrpana.«
 »Prav. Rekel ji bom.«
 »Hotela sem jo prevzeti namesto nje, a mi ni pustila. Druge so vesele, da jo opravlja ona. Morali bi ji privoščiti malo počitka.«
 »Prav.«
 »Miss Campen je omenila, da ves dopoldan spite.«
 »Bilo je pričakovati kaj takega.«
 »Bilo bi bolje, če bi jo ponoči pustili nekoliko pri miru.«
 »To želim tudi jaz.«
 »To ni res. Toda če to storite, vas bom cenila.«
 »Govoril bom z njo.«
 »Ne verjamem.«
 Vzela je listič in odšla. Pozvonil sem in čez čas je vstopila Miss Gage.
 »Kaj pa je?«
 »Samo govoriti sem želel z vami. Ali ne mislite, da bi Miss Barkley morala nekoliko prekiniti z nočno službo? Videti je zelo izčrpana. Zakaj je zmeraj prav ona na vrsti?«
 Miss Gage me je ošinila s pogledom.

»Vaša prijateljica sem,« je rekla. »Ne smete tako govoriti z mano.«
 »Kaj hočete reči s tem?«
 »Nikar se ne delajte neumnega. Ničesar drugega niste želeli?«
 »Bi spili kozarček vermuta?«
 »Prav. Potem pa moram iti.«
 Vzela je iz omare steklenico in prinesla kozarec.
 »Vzemite kozarec,« sem rekel. »Jaz bom pil iz steklenice.«
 »To je za vas,« je rekla Miss Gage.
 »Kaj ni Miss Campen nekaj govorila o tem, da spin pozno dopoldan?«
 »Samo godrnjala je. Pravi vam privilegirani pacient.«
 »Naj jo vzame hudič.«
 »Ni hudobna,« je rekla Miss Gage. »Samo stara in sitna je. Nikoli ni imela simpatije za vas.«
 »Ne.«
 »No, jaz vas imam rada. Vaša prijateljica sem. Nikar ne pozabite tega.«
 »Strašno ljubki ste.«
 »Nisem. Vem, kdo je za vas ljubeč. Toda vaša prijateljica sem. Kako je z nogo?«
 »Dobro.«
 »Prinesla vam bom sveže mineralne vode, da si boste hladili nogo. Gotovo vas pod mavcem srbi. Zunaj je vroče.«
 »Strašno ljubeznivi ste.«
 »Močno srbi?«
 »Ne. Dobro je.«
 »Naravnala bom vrečke s peskom.« Sklonila se je. »Vaša prijateljica sem.«
 »Vem, da ste.«
 »Ne, ne veste tega. Toda nekega dne boste vedeli.«
 Catherine Barkley je za tri dni pustila nočno službo, potem pa je spet prišla. Bilo je, kakor da sva se vnovič srečala, potem ko je vsakdo izmed našu bil na dolgem popotovanju.

XVIII

Preživela sva lepo poletje. Kadar sem mogel iti ven, sva se vozila s kočijo po parku. Spominjam se kočije, konja, ki je stopal polagoma, in pleč kočijaža z bleščočim cilindrom. Catherine Barkley pa je sedela poleg mene. Če so se nama roke dotikale, samo če se je moja roka dotaknila njene, sva že bila vznemirjena.

Pozneje, ko sem lahko hodil naokoli z berglami, sva hodila na večerjo k Biffiju ali pa v Grand'Italia in sva posedala pri mizici zunaj na galeriji. Natakariji so prihajali in odhajali, mimo so hodili ljudje, na pograjenih mizah pa so stale sveče s senčniki. Potem pa, ko sva ugotovila, da nama bolj ugaja Grand'Italia, nama je glavni natakarij George rezerviral mizico. Bil je dober natakarij in puščala sva, da je za naju naročil obed, medtem pa sva opazovala ljudi in veliko galerijo ter strmela drug v drugega. Pila sva okusni beli Capri, ki je bil v posodi z ledom, poskušala pa sva tudi mnoga druga vina: Freiso, Barbero in sladka bela vina. Zaradi vojne niso imeli posebnega natakarija za pijačo in George se je sramežljivo smehljaj, kadar sem spraševal za vina, kakor je bilo na pimer Freisa.
 »Predstavljamte si pokrajino, v kateri delajo vino zato, ker ima okus po jagodah,« je rekel.
 »Zakaj pa ne?« je vprašala Catherine. »Čudovito se sliši.«
 »Pokusite ga, gospa,« je rekel George, »če želite. Toda dovolite mi, da prinesem za gospoda poročnika malo steklenico Margaua.«
 »Tudi jaz ga bom pokusila, George.«
 »Gospod, ne morem vam ga priporočiti. Saj niti nima okusa po jagodah.«
 »Mogoče pa ga ima,« je rekla Catherine. »Bilo bi krasno, če ga ima.«
 »Prinesel vam ga bom,« je rekel George. »Ko pa bo gospe dovolj, ga bom odnesel.«
 Ni bilo kakšno posebno vino. Kakor je bil rekel George, ni niti imelo okusa po jagodah. Vrnila sva se h Capriju. Nekega večera mi je zmanjkalo denarja in George mi je posodil sto lir.
 »V redu, tenente,« je rekel. »Vem, kako je s to rečjo. Znano mi je, kako je, če človek ostane brez denarja. Če boste vi ali gospa potrebovali denar, ga boste pri meni vselej našli.«
 Po večerji sva se sprehajala vzdolž galerije, mimo drugih restavracij in trgovin, ki so imele jeklene roloje spuščene ter se zaustavljala na malem trgu, kjer so prodajali obložene kruhke, sendviče z gnatjo in ločiko ali s sardinami, napravljene iz zelo tankih rjavih kruhkov, ki so bili svežli in dolgi komaj za prst. Jedla sva jih ponoči, ko sva bila lačna.